

## **Ohessa vuosina 2001-2005 voimassa ollut tavoiteohjelma:**

---

### **1. Taustaa**

### **2. Englanninsetterin tulo Suomeen**

### **3. Kanakoirakerho-Hönshundssektionen r.y.-rotujärjestö**

### **4. Jalostustyön lähtökohdat**

### **5. Englanninsettereille asetettavat jalostusvaatimukset**

#### **5.1 Käyttöominaisuudet**

#### **5.2 Ulkomuoto**

#### **5.3 Rotumääritelmä**

#### **5.4 Valionarvosäännöt**

### **6. Jalostukseen liittyvät määräykset ja ohjeet**

### **7. Jalostuksen tavoitteet**

### **8. Tavoiteohjelman seuranta ja voimassaoloaika**

---

## **1. Taustaa**

Väitetään, että jo antiikin aikaan tunnettiin ja osattiin käyttää hyväksi koirien ominaisuutta vainuta saalis ja pysähtyä, ennen hyökkäystä. Tärkeintä oli, että koiran pysähtymistä riistan eteen voitiin vähitellen kehittää pysyväksi ominaisuudeksi seistä sille. Tätä toimintaa piti pystyä myös opetuksen avulla vahvistamaan.

Seisovan lintukoiran määrätietoinen käyttö linnun metsästyksessä tunnetaan jo 1200 luvulta saakka. Hiukan myöhemmin puhutaan jo "pointing dog" ja "setting dog"-koirista. Jälkimmäinen koiratyyppejä edusti pitkäkarvaista spanielityyppiä, todennäköisesti settereiden esiastetta.

Koiria käytettiin haukka ja verkkometsästyksen yhteydessä, kun pääriistalajit olivat viiriäinen ja peltopyy.

Englanninsetteri on oletettavasti saanut alkunsa näistä "setting dog"-koirista. On todennäköistä, että useimmat muutkin Euroopassa nykyisin esiintyvät kanakoirarodut ovat lähtöisin näistä samoista varhaiskanakoirista.

Tultaessa 1800-luvulle olivat setterit eronneet täysin omiksi roduiksi. Englannissa, Walesissa, Skotlannissa ja Irlannissa kilpailtiin siitä, minkälainen setterin tulisi olla erityisesti tyyliältään, linnunkäsittelykyvyltään ja myös väriltään. Näin syntyi huomattavasti toisistaan poikkeavia jalostuslinjoja, itse asiassa neljä kansallista setterikantaa.

Edward Lawerack (1800-1877) oli merkittävin ns. puhtaan englanninsetterin luojista. Vähän myöhemmin tuli mukaan Purcell Llewellyn, joka jatkoi tätä työtä aina vuoteen 1925. Llewellynistä sanottiin, että hänen kasvattamansa koirat olivat voittamattomia kentällä ja ne menestyivät hyvin myös näyttelyissä. Hän kasvatti oman aikansa arvostetuimmat englanninsetterit. Molemmat harjoittivat melkoista koirien vientiä, kaikkialle missä englanninsettereitä käytettiin metsästyksessä ja harrastettiin niiden kasvatustyötä. Tämä johtui

siitä, että niin Laverack kuin Llewellynkin jalostivat englanninsettereitä nimenomaan metsästyskoiriksi. Eipä ihme, että näitä kasvatustyön tuloksia haluttiin myös Pohjoismaihin, sillä esiintyi näissä koirissa pohjoismaalaisittain mieleinen ulkomuoto ja hyvät käyttöominaisuudet pohjoisiin raskaisiin maasto- ja ilmasto-olosuhteisiin. Siitä lähtien Pohjoismaat ovatkin tiiviissä jalostusyhteistyössä keskenään. Sen seurauksena voidaan puhua englanninsettereiden kohdalla hyvin yhtenäisestä ns. pohjoismaisesta metsästystyyppistä, joka tarkoittaa sitä, että Pohjoismaissa Lawerackin luoma jalo ja kaunis metsästystyyppi ja Llewellynin jalostama opetettavuus on parhaiten säilynyt. Tällaisia englanninsettereitä Pohjoismaissa on 17000-20000 yksilöä.

## **2. Englanninsetterin tulo Suomeen**

Suomessa englanninsetteriharrastus on vähintään yhtä vanhaa kuin muissa pohjoismaissa. Ainakin 1800-luvun puolessa välissä meillä oli englanninsettereillä metsästäviä kartanonomistajia, teollisuusjohtajia ja virkamiehiä. Suomen Kennelklubi julkaisi 1894, viisi vuotta perustamisestaan, ensimmäisen rotukirjansa. Siinä esiteltiin tiedot 32 englanninsetteristä. Vertailun vuoksi todettakoon, että pointtereita oli 29 ja irlanninsettereitä 24. Se, että muita rotukoiria oli tuolloin rekisteröity yhteensä 275 kappaletta, osoittaa kanakoiraihmissen suhteellisen suurta panosta järjestäytyneessä kenneltoiminnassamme alusta lähtien.

Viittä vuotta myöhemmin, vuonna 1899, oli Kennelklubin rotukirjaan rekisteröity 24 uutta englanninsetteriä. Suomen Kennelklubin Kanakoiraosaston- Finska Kennelklubbens Hönshundssektionin perustaminen vuonna 1901 osoitti n. 40 englanninsetteriharrastajan tulleen mukaan tähän Pohjoismaiden ensimmäiseen kanakoirien rotujärjestöön.

Maamme ensimmäisissä kanakoirakokeissa vuonna 1893 esitettiin vain muutama setteri tyydyttävien tuloksien. Metsästystä harrastavien kiinnostus koetoimintaan kasvoi kuitenkin vähitellen ja englanninsetterin menestys alkoi vuorotella pointterin kanssa eri pituisin ajanjaksoin. Englanninsetterin Suomeen juurtumisen historia osoittaa miten nopeasti ja vahvasti meidän kanakoiraharrastajamme olivat saaneet solmittua yhteydet rodun emämaahan. Varsin paljon yhteistyötä oli Pohjoismaiden ja Venäjän englanninsetteri harrastajien kanssa.

## **3. Kanakoirakerho- Hönshundssektionen r.y.**

Englantilaisten kanakoirien rotujärjestö Kanakoirakerho- Hönshundssektionen ry on Pohjoismaiden vanhin rotujärjestö. Se perustettiin 11 päivänä toukokuuta 1901 Finska Kennelklubbenin ensimmäiseksi osastoksi. Yhdistyksen nimi oli tuolloin Finska Kennelklubbens Hönshundssektion ja sen toiminnan piiriin kuuluivat aluksi kaikki seisovat lintukojarodut.

Kanakoirien kenttäkokeita oli Suomessa kuitenkin järjestetty jo vuosia ennen oman rotujärjestön perustamista. Ensimmäiset kenttäkokeet pidettiin 23-24 syyskuuta 1893 Boen kartanossa Porvoon maalaiskunnassa. Suomalaisen kanakoiraharrastajien tiivistä yhteydenpitoa rotujen kotimaahan kuvaa se, että ensimmäiset kanakoirakokeet Englannissa pidettiin huhtikuussa 1886- vain seitsemän vuotta ennen Suomen vastaavia. Suomenkieliset kanakoiraharrastajat perustivat vuonna 1935 Suomen Kanakoirakerho ry:n. Samana vuonna juuri tätä ennen oli perustettu Finska Kennelklubbenin rinnalle Suomen Kennelliitto. Monta vuotta rinnakkain toimineet

Suomen Kanakoirakerho ja Finska Kennelklubbens Hönshundssektion yhdistyivät vuonna 1983. Nykyään Kanakoirakerho-Hönshundssektionen r.y. toimii Suomen Kennelliiton alaisena rotujärjestönä ja edustaa kaikkia tämän päivän englantilaisia kanakoirarotuja. Erityisesti 1980-luvun lopulta lähtien KKK\_HHS:n toiminta on laajentunut nopeasti. Jäsenmäärä on lähes kaksinkertaistunut viidessä vuodessa. On oletettavaa, että jäsenmäärän nopea kasvu on jo taittunut.

Koe- ja näyttelytoiminta on säilynyt Kerhon tärkeimpänä toimintamuotona. Maassamme toimii 25 kanakoirien kokeiden tuomaria, joilla kaikilla on oltava ylituomaripätevyys. Kanakoirien ulkomuototuomareista rotujemme erikoistuomareita on 7. Eri rotujen harrastajien välistä yhteenkuuluvuutta on haluttu lisätä perustamalla rotujaokset, joiden toiminta rakentuu jalostustoimikuntien ympärille. Rotujaokset järjestävät edustamansa rodun harrastajille omia koulutuspäiviä ja kilpailuja. Tavoitteena on harrastajien keskinäistä yhteydenpitoa lisäämällä viedä rotujen tasoa eteenpäin.

#### **4. Jalostustyön lähtökohdat**

##### *Nykytilanne*

Englanninsettereitä rekisteröidään vuosittain noin 120 yksilöä. Tästä määrästä käyttökoiria on ollut n. 40 kappaletta ja loput ns. näyttelylinjan koiria, joiden harrastajat eivät ole yleensä kiinnostuneita käyttämään koiriaan metsästyksen.

Metsästysettereiden kanta Suomessa on noin 400-500 yksilöä. Metsästyksen, näyttelyihin ja erityisesti kokeisiin osallistuvien koirien määrä on kuitenkin selvästi tätä rajatumpi. Se, että julkisesti arvioitaviksi näyttelyihin ja kokeisiin tai kilpailuihin tuodaan vähemmän yksilöitä, supistaa valitettavasti jalostukseen käytettävien yksilöiden määrää entisestään. Tämä ei johdu siitä, että kokeisiin ja näyttelyihin osallistuvat koirat olisivat jalostuksellisesti arvokkaampia, vaan siitä, että koirista joita ei ole julkisesti esitetty, ei saada riittävästi tietoa niiden mahdollisen jalostusarvon arvioimiseksi.

Jalostuksellisesti englanninsettereiden määrä meillä on varsin pieni. Rodun perimää on aina ja varsinkin 1940-luvulta lähtien kaventanut hyvin yleisesti käytetty sisä- ja linjasiitos. Jalostuksessa onkin jouduttu entistä enemmän tukeutumaan koko pohjoismaiseen geenipopulaatioon. Tämäkään ei enää tulevaisuudessa riitä, vaan uutta geenipohjaa on varovasti haettava Pohjoismaiden ulkopuolelta. Silti pohjoismainen yhteistyö tulee säilymään erittäin tärkeänä osana suomalaista englanninsetterijalostusta.

Englanninsetterit ovat levinneet kaikkialle. Rodun kotimaan ja Pohjoismaiden ulkopuolella Italiassa, Ranskassa, Espanjassa, Pohjois-Amerikassa ja Venäjällä harrastetaan englanninsettereitä metsästyskoirina ja näissä maissa rodun harrastuksella on pitkät perinteet. 1990-luvun alussa Suomessa tehdyn DNA-tutkimuksen mukaan englanninsettereiden sisäsiittoisuutta kuvaava homotsygoottisuusaste on tällä hetkellä keskitasoa muihin rotuihin verrattuna. Tämä varsin suppealla, - mutta silti hyvin suuntaa näyttävällä - otoksella tehty tutkimus osoittaa, että sukusiittoisuusastetta ei ole syytä päästää nousemaan nykyisestä. Korkea sukusiitosaste merkitsee paitsi hyvien ja toivottujen myös haitallisten geeniyhdistelmien esilletuloa ja sen myötä hyvin todennäköisesti perinnöllisten sairauksien yleistymistä.

Sukusiitoksella aikaansaadaan vasta etuja silloin, kun yksilöiden perinnöllinen laatu tunnetaan, rodun populaatio on riittävän suuri ja jos huonot yksilöt voidaan karsia pois jalostuksesta. Jo pelkästään englanninsettereiden pieni populaatio tekee sukusiitoksen käyttämisen johdonmukaisena jalostusmenetelmänä mahdottomaksi asetettuja tavoitteita ajatellen.

Kasvatustyön tärkeimpänä tavoitteena on rodun elinvoimaisuuden ja terveyden säilyminen. Se merkitsee, että sisäsiitosyhdistelmät ( esim. isä-tytär- ja täyssisarparitukset) on jalostuksessa kokonaan kiellettävä.

Linjasiitostakin on käytettävä hyvin harkiten. Pääsääntönä tulee olla, että mitä vähemmän jalostukseen käytettävän yhdistelmän sukutaulussa on samoja yksilöitä, sitä parempi.

## **5. Englanninsettereille asetettavat jalostusvaatimukset**

### **5.1 Käyttöominaisuudet**

Englantilaisten kanakoirien metsästyskokeiden tärkeimpänä tavoitteena on arvioida koiran metsästysintoa, linnunottokykyä, tyyliä ja opetuksen vastaanottokykyä sekä luonnetta yleensä. Kuten pohjoismaiset harrastajat aikanaan totesivat, tänäkin päivänä englanninsetterin olemuksen on ilmennettävä vahvaa metsästysintoa. Tämä Lawerackin ja Llewellynin ajoista lähtien esitetty vaatimus on edelleen pidettävä kunniaassa. Tuliseen metsästysintoon liittyneenä meidän on kuitenkin kehitettävä toista tärkeää ominaisuutta - helppoa koulutettavuutta. Siihen on kiinnitettävä huomiota sen vuoksi, että englanninsetterikannassamme on lisääntyvässä määrin luonteeltaan epätasapainoisia yksilöitä, joita niiden omistajat eivät ole kyenneet opettamaan. Vaikka syitä on varmaankin kouluttajien kyvyissä, on myös kasvatusta liikaa suosinut innokkaita juoksijoita koulutettavuuden kustannuksella. Metsästysintoon sisältyy aina halu juosta ja löytää lintuja. Myös elegantti englanninsetterin tyyli on säilytettävä. Tyyli kuvastuu korkeassa pään asennossa, keveästi liukuvassa ja nopeassa laukassa, elävässä hännän liikkeessä. Työssä sulous ja eleganssi ovat sille ominaista. Kestävällä koiralla nämä ominaisuudet säilyvät silloinkin kun se lopulta alkaa väsyä.

Edellä mainittujen lisäksi käyttöominaisuuksiin kuuluvat kyky ottaa linnut, seistä piirteikkäästi, ajaa lintunsa luvan saatuaan halukkaasti lentoon ja valmius säestykseen. Lentoon ajon haluttomuus on vakava virheellinen ominaisuus. Se liittyy paitsi koulutusvirheisiin myös perintötekijöihin. Halukas suoraviivainen lentoon ajo on välttämättömyys. On tarkkailtava yksilöitä, joiden lentoon ajon heikkous tai siitä kieltäytyminen on toistuvaa ja vältettävä niiden jalostuskäyttöä.

Säestystaipumus ( toisen koiran seisonnan kunnioittaminen pysähtymällä) on myöskin erittäin tärkeä ominaisuus käytännön metsästyksessä ja käyttökokeissa. Se on myös esteettinen tekijä lisätessään koiran toiminnan nautittavuutta ja metsästyksen tehokkuutta. Jalostusyhdistelmiä suunniteltaessa on suosittava spontaanisesti säestäviä koiria. Englanninsetteri ei saa olla kateellinen, vaan se haluaa toimia laumassa yhteistyökykyisesti.

Valtaosa käyttöyksilöistä omaa korkealuokkaisen tai hyvän taipumuksen linnunottoon ja hajuaistinsa kriittiseen käyttöön samoin kuin taipumuksen seistä piirteikkäästi ja täsmällisesti linnun ruumiille. Merkittävää perinnölliseksi tulkittavaa heikkoutta ei tässä suhteessa ole

ainakaan koetoiminnan yhteydessä todettavissa . Näitä seisovan lintukoiran perusominaisuuksia pitää kasvatustyössä vaalia.

Englanninsetterin tulee olla luonteeltaan tasapainoinen, ystävällinen ja hyvä kotikoira, samalla kun se metsästettäessä on pelkkää tulta. Arat tai arkuuttaan aggressiiviset tai luonteeltaan varsinaisesti ja salakavalat yksilöt ovat ehdottomasti jalostukseen sopimattomia, vaikka ne olisivatkin saavuttaneet merkittäviä tuloksia kokeissa, käytännön metsästyksessä ja näyttelyissä. Tässäkin kasvattajien ja urosten omistajien rehellisyyttä itseään ja muita kohtaan on peräänkuulutettava. Luonteen tasapainoisuus on aina yhteydessä opetuksen omaksumiseen ja opitun soveltamiseen käytännössä. Vain tasapainoinen koira on lintutyössään varma.

Tämän päivän puutteita ja virheellisyyksiä koiriemme luonteessa ja käyttäytymisessä ovat arkuus, varautuneisuus, aggressiivisuus sekä liiallinen herkkyys "solmuuntua" opetettaessa tai muu vaikeasti koulutettavuus.

## **5. Englanninsettereille asetettavat jalostusvaatimukset**

### **5.2 Ulkomuoto**

Nykyisen englanninsetterin perustyyppi juontaa alkunsa Lawerackin ja Llewellynin settereihin. Englanninsetteri on seisova lintukoira, joka on Pohjoismaissa parhaiten säilynyt alkuperäisenä metsästystyyppinä ja joka on aina myös metsästyskoirana arvosteltava. Runko on suorakaiteen muotoinen eli noin 10 % korkeuttaan pitempi. Urosten ja narttujen sukupuolileiman on oltava selvä. Narttujen ihannekorkeus on 56-58 cm ja urosten 62-64 cm.

Englanninsetterin on oltava jalo, kevyt mutta voimakas koira, jonka linjat ovat elegantit ja rakenne ilmentää nopeutta ja kestävyyttä. Lihakset ovat hyvin kehittyneet ja teräksiset, luusto vankka sekä ryhti hyvä. Katseessa on arvokkuutta, älykkyyttä, tahtoa ja surumielisyyttä (= setterin ilme).

Tämän hetken ulkomuodon ja rakenteen huomattavia puutteita tai virheitä ovat; liian suuri koko, raskas rakenne. Rungon neliömäisyys. Epäjalo, raskas pää ja kallo-osan kuperuus ja/tai leveys sekä löysät silmäluomet. Pysty, lyhyt lantio (risti), puutteelliset kulmaukset etu- ja takaraajoissa. Liian runsas ja kihara turkki. Lyhytkuonoisuus ja hentoluisuus ovat myös melko yleisiä virheitä. Yleisesti ottaen ovat englanninsetterimme ulkomuodoltaan ja rotutyypiltään epäyhtenäisiä. Ulkomuodoltaan erinomaisia koiria näkee harvoin.

## **5. Englanninsettereille asetettavat jalostusvaatimukset**

### **5.3 Rotumääritelmä ja selvennys**

Rotumääritelmä ja selvennys

( FCI:n 14.6.1987 hyväksymä rotumääritelmä. SKL-FKK:n 5.5.1992 hyväksymä käännös).

*Selvennys= Rotujärjestön jalostustoimikunnan lyhennelmä vanhasta pohjoismaisesta ns. Fazerin 1930-luvulla laatimasta rotumääritelmästä.*

Yleisvaikutelma:

Keskikokoinen, puhdaslinjainen, olemukseltaan ja liikkeiltään tyylikäs.

Selvennys: Jalo, kevyt, mutta voimakas metsästyskoira, jonka linjat ovat elegantit ja rakenne ilmentää nopeutta ja kestävyyttä. Lihakset ovat elegantit ja rakenne ilmentää nopeutta ja kestävyyttä. Lihakset ovat teräksiset ja ryhti hyvä. Ilme lempeä ja ystävällinen, hieman surumielinen.

Ominaispiirteet:

Hyvin vilkas ja riistaintoinen.

Luonne:

Erittäin ystävällinen ja hyväluonteinen.

Pää:

Korkealla kannettu, pitkä ja melko kuiva. Selvä otsapenger. Kallo kaartuva korvien välistä, riittävän tilava. Niskakyyhmy selvä. Kuono kohtalaisen syvä ja lähes suorakaiteen muotoinen, etäisyys otsapenkereestä kuonon kärkeen sama kuin niskakyyhmystä silmiin. Sieraimet avarat, leuat lähes yhtä pitkät, huulet eivät liian riippuvat. Kirsu musta tai maksanvärinen turkin väristä riippuen.

Selvennys: Pään asento selvästi selkälinjan yläpuolella ja muodostaa selkälinjan kanssa loivasti nousevan linjan. Pää pitkä, kapea ja kuiva. Otsapenger eli "stop" ja niskakyyhmy selvät. Pään linjat selkeät ja "meislatut" sivut. Edestä katsoen kallo kaartuu korvasta korvaan, sivulta katsoen pääläen, kuononselän ja huulen alareunan oltava yhdensuuntaiset. Etäisyys kuonon kärjestä otsapenkereeseen samanpituinen kuin otsapenkereestä niskakyyhmyyn. Kallon on ylhäältä katsoen oltava lähes suorakaide. Kuono-osan oltava riittävän syvä, suorakaiteen muotoinen niin sivuilta kuin ylhäältä katsoen. Kirsun oltava musta tai tummanruskea, laajasieraiminen. Huulet ovat hyvin kehittyneet, eivät löysät, riippuvat ja paksut.

Silmät:

Kirkkaat, lempeät ja ilmeikkäät. Väri vaihtelee pähkinänruskeasta tummanruskeaan, mitä tummemmat sen paremmat. Vaaleammat silmät hyväksyttävissä vain maksavalkoisilla (liverbelton). Silmäaukko soikea, silmät eivät ulkonevat.

Selvennys: Silmät keskisuuret, kirkkaat, tummat, ilmeikkäät ja eloisan älykkäät. Vaaleat, sisään painuneet tai ulkonevat silmät ovat virheelliset. Silmäluomien oltava tiiviit.

Korvat:

Kohtalaisen pitkät, matalalle kiinnittyneet, kauniisti päänmyönteisesti laskeutuvat, ylempi osa silkinhienon, kärki samettimaisen karvan peitossa.

Selvennys: Korvat keskisuuret, matalalle ja taakse kiinnittyneet, kauniisti päänmyötäiset. Ei spanielikorvat.

Purenta:

Leuat vahvat. Täydellinen ja säännöllinen leikkaava purenta. Ylähampaat peittävät tiiviisti alahampaat suorassa kulmassa leukoihin nähden. Täysi hampaisto toivottava.

Selvennys: Leuat vahvat, hampaisto täydellinen, normaali saksipurenta. Yhden välihammasparin puutos ei pudota palkintosijaa. Pihtipurenta ja varsinkin alapurenta ovat vakavia virheitä. Vakavat hammaspuutokset = 0.

Kaula:

Melko pitkä, lihaksikas, kuiva. Niskalinja hieman kaartuva, jalo ja tyylikäs. Kaula leventyy lapoja kohti. Ei löysää kaulanahkaa.

Selvennys: Kaula pitkä, kuiva ja kauniisti kaartuva, tyvestä lihaksikas ja voimakas. Löysä kaulanahka, lyhyt ja paksu kaula virheitä.

Eturaajat:

Lavat hyvin viistot. Kyynärvarret suorat, hyvin lihaksikkaat, pyöreäluiset. Kyynärpäät tiiviisti rungonmyötäiset. Välikämmen lyhyt, vahva, pyöreäluinen ja suora.

Selvennys: Lapojen oltava lihaksikkaat, pitkät ja viistot sekä tiiviisti runkoon liittyvät. Lapaluun pituus sama kuin olkavarren. Eturaajojen liikkeiden oltava vapaat, joustavat ja elegantit. Eturaajat suorat, kuivat. Voimakkaat luut ja lihakset. Kyynärvarren ja välikämmenen kulman oltava selvä, mutta ranne ei liian taipuisa. Ulko- tai sisäkierteiset kyynärpäät ja käpälät ovat virheitä.

Runko:

Kohtuullisen pituinen. Rintakehä syvä ja leveä lapojen kohdalla, tilava ja pitkä. Viimeisetkin kylkiluut pitkät. Selkä lyhyt ja suora. Lanne leveä, hieman kaareva, vahva ja lihaksikas.

Selvennys: Runko on suorakaide eli korkeuttaan pitempi. Selkälínjan oltava ryhdikäs, kaulan tyvestä lantioon taakse viettävä, lantio hieman jyrkemmin hännän tyveen viettävä, uroksella selvemmin kuin nartulla. Lanneosa melko lyhyt, lantio suhteellisen pitkä, leveä ja voimakas. Selän lihaksisto teräksinen. Pitkä, velto ja ryhditön tai köyry tai notko selkä ovat virheelliset, samoin kuin jyrkkä,

lyhyt ja heikosti kehittynyt lantio. Rintakehä tilava, pitkä ja ulotuttava kyynärpäiden tasalle sekä poikkileikkaukseltaan munan muotoinen. Viimeisten kylkiluiden oltava hyvin kehittyneet = riittävän pitkät. Tynnyrimäinen rintakehä tai ns. kölirinta ovat virheitä.

#### Takaraajat:

Lihaksikkaat, myöskin sääri, hyvin kulmautuneet, pitkät. Kinner matala, ei ulko- eikä sisäkierteinen.

Selvennys. Takaraajat kintereeseen saakka pitkät, hyvin kulmautuneet, joustavaliikkeiset, kinner matalalla. Reisien lihasten oltava leveät ja voimakkaat. Luusto vahva ja suhteessa koiran kokoon. Virheitä ovat ulko- ja sisäkierteiset kintereet ja käpälät. Hentoluisuus ja lihasköyhyys.

#### Käpälät:

Polkuanturat vahvat. Käpälät tiiviit. Varpaat tiiviit, kaarevat, varpaanvälit karvaiset.

Selvennys: Käpälien tulee olla tiiviit, soikeat, polkuanturoiden voimakkaat. Varpaitten välit karvaiset. Hajavarpaisuus ja litteät, heikot polkuanturat ovat virheitä.

#### Häntä:

Lähes selkäviivan tasalle kiinnittynyt, keskipitkä, ei ylety yli kintereen, ei kihara- eikä nyörikarvainen. Hieman kaareva tai sapelin muotoinen, ei ylöspäin kääntynyt. Lippumainen tai pitkät, riippuvat hapsut, lyhyemmät hännän tyvessä, lähes hännän puoliväliin pitenevää, kärkeä kohti vähitellen lyhenevää. Karva pitkää, kiiltävää, pehmeää, silkkistä, laineikasta mutta ei kiharaa. Koira heiluttaa eloisesti häntäänsä liikkeessä, eikä nosta sitä selkäviivan yläpuolelle.

Selvennys: Keskipitkä, korkeintaan kintereeseen ulottuva, tyvestä vahva ja kärkeä kohti oheneva, suora tai lievästi sapelimainen, selkäviivan jatkona vilkkaasti ja elävästi kannettu. Virheitä on liian pitkä häntä, tyvestä heikko häntä ja selkäviivan yläpuolella kannettu. Häntä ei saa myöskään olla liian kaareva tai mutkalla. Koukkuhäntä (= nivelvika) nollaava virhe.

#### Liikkeet:

Vapaat ja sulavat ilmentäen nopeutta ja kestävyyttä. Hyvä takapotku. Takaa katsottuna reisi, polvi ja kinner suorassa linjassa. Liikkuu pää pystyssä.

Selvennys: Liikkuu ryhdikkäästi ja joustavasti pitkin askelin.

#### Karvapeite:

Korvien takaa lähtien kauttaaltaan laineikasta, ei kiharaa, pitkää ja silkkistä. Etu- ja takaraajoissa runsaat hapsut, jotka ulottuvat lähes käpäliin.

Selvennys: Karvapeite kohtalaisen pitkää, sileää, kiiltävää, silkkimäistä ja tiheää. Suoraa tai loivasti lainehtivaa, rungon myötäistä. Pitempää korvissa tyvestä keskikohtaan ja lyhenee korvien kärkeen siten, että korvan reunassa on lyhyttä karvaa ja reuna näkyvissä. Karva on pitkää myös raajojen takaosissa ja rinnan alaosassa, vatsan alla ja hännässä. Sen sijaan kaulan alla se on keskipitkää muodostaen kaularöyhelön. Hännän karvoitus muodostaa kauniin viirin, joka hännän tyvessä on lyhyempää, keskellä pisintä ja lyhenee hännän kärkeen tasaisesti. Pään alueella leuan alla ja nielun alueella sekä raajojen etupuolella karva on lyhyttä ja sileää. Virheitä: liian pitkä karvapeite rungossa, kiharus. Hännän karvoitus ei saa muistuttaa purkautuvaa hamppuköyttä. Englanninsetteri ei kuulu trimmattaviin rotuihin

Väri:

Musta-valkoinen, oranssi-valkoinen, kelta-valkoinen, maksa-valkoinen tai kolmivärinen, joka on yhtä kuin musta-valkoinen tai maksa-valkoinen parkin ruskein merkein. Tasainen pienipilkkuisuus on suotavampaa kuin suuriläiskäisyys.

Selvennys: Pohjaväri on valkoinen. Musta, tummanruskea, vaaleanruskea tai keltaruskea muodostavat yhtäjaksoisempia läiskiä tai pieniä pilkkuja. Toivottavat värit ovat ns. belton-tyyppiä: blue-belton, orange-belton, lemon-belton, liver-belton tai kolmivärinen (musta-valkea-tan, kelta-valkea-tan). Myös aivan valkoinen hyväksytään, kunhan pigmenttiä on riittävästi.

Koko:

Uroksen säkäkorkeus 65-68 cm, nartun 61-65 cm.

Selvennys. Pohjoismaissa urokset 62-64 cm ja nartut 55-59 cm.

#### **5.4 Englantilaisten kanakoirien valionarvosäännöt (voimassa 1.1.1995)**

Muotovalion arvo ( FIN MVA) Koiran on saatava kolme sertifikaattia näyttelyssä Suomessa kolmelta eri palkintotuomarilta. Vähintään yksi sertifikaateista on saatava yli 24 kk:n iässä. Lisäksi kanakoirakokeesta 2 kertaa avoimen luokan 2 palkinto tai kerran avoimen luokan ensimmäinen palkinto

Käyttövalion arvo (FIN KVA) Koiran on saavutettava kolme sertifikaattia kanakoirakokeesta vähintään kahdelta eri tuomarilta. Vähintään yksi sertifikaatti on saatava yleisestä metsästyskokeesta. Lisäksi vähintään avoimen luokan toinen palkinto näyttelyssä.

#### **6. Jalostukseen liittyvät määräykset ja ohjeet**

Englanninsetterit ovat olleet vuodesta 1986 lähtien SKL:n PEVISA-ohjelmassa lonkkanivelen

kasvuhäiriön vastustamiseksi. Pentujen rekisteröimisen ehtona on vanhempien lonkkakuvaus. Jalostukseen pyritään käyttämään vain HD-vapaita yksilöitä. Jalostukseen käytettävän yksilön pentuesisarusten HD-status tulee pyrkiä selvittämään. Sellaista yksilöä, jonka kahdella tai useammalla pentuesisarella on HD ei tulisi käyttää siitokseen. Muilta terveyteen liittyviltä osilta noudatetaan SKL:n antamia määräyksiä ja ohjeita. Koiran kaupassa suositetaan käytettäväksi SKL:n laatimaa sopimusta koiran kaupasta. ( Hallituksen päätös 18.2.1995)

## **7. Jalostuksen tavoitteet**

Perustavoitteena on kehittää englanninsetteri, joka on ilmiänsuhtaan ja perimältään terve ja joka oikein harjoitettuna kestää pitkäaikaisen raskaan fyysisen rasituksen ja voimakkaat säänt vaihtelut. Rodussa esiintyvistä perinnöllisistä sairauksista on ensimmäiseksi mainittava lonkkanivelen kasvuhäiriö (HD). Rodun dysplasia-aste on n 30 %. Metsästykseen käytettyjen koirien dysplasia-aste on ollut keskimääräistä alhaisempi, alle 20 %. Jalostukseen on pääsääntöisesti pyrittävä käyttämään vain HD-vapaita yksilöitä (A-B). Ainoastaan poikkeustapauksissa, mikäli käyttöominaisuuksiin liittyvät erityisen painavat syyt niin vaativat, voidaan jalostukseen hyväksyä lievästi HD-sairaita yksilöitä. PRA:ta (progressiivinen retinaaliatrofia), CL:a (ceroidilipofuskiinosis) sekä spondyloosia on esiintynyt yksittäistapauksina. Näiden sairauksien kohdalla tilannetta seurataan sekä kotimaassa, että pohjoismaisessa kannassa. Tarpeen vaatiessa näiden osalta annetaan erityismääräyksiä tai suosituksia. Rodussa esiintyy myös kasvuaikana niveliä vaurioittavaa osteokondroosia, jonka esiintymistä seurataan ja rekisteröidään. Hedelmällisyyttä alentavana tekijänä kiinnitetään huomiota myös joissakin linjoissa esiintyvään ylipitkään kiimaväliin. Perinnölliset metsästysominaisuudet, niihin kytkeytyvä tasapainoinen luonne, koulutettavuus ja terveys sekä pohjoismaisen metsästystyyppin hyvä rakenne ja jalo ulkomuoto on pidettävä englanninsetterin jalostuksen keskeisimpinä tavoitteina. Tämän vuoksi juuri Pohjoismaissa säilytetty englanninsetterityyppi on nähtävä olosuhteisiimme sopivana ja tavoittelemisen arvoisena. Oikeutus tälle syntyy yli sata vuotta jatkuneesta määrätietoisesta englanninsetterin jalostuksesta, jota Pohjoismaissa puhtaimpana on harrastettu . Lawerackin ja Llewellynin kasvatustyön tulokset antoivat sen ihannoidun englanninsetteri-materiaalin mitä viime vuosisadan vaihteessa molemmiin puliin on pohjoismaihin tuotu. Meillä tavoitteena pidettiin rodun kotimaassa aikanaan ihanteiksi asetettuja vaatimuksia kanalintujen metsästykseen käytetyille tehokkaille, tyylikkaille ja kestäville koirille. Rodun kehittäjille metsästysominaisuudet, ulkomuoto ja luonne olivat yhtä tärkeitä ja erottamattomia ominaisuuksia. Niistä tämän päivän kasvatustyössä on pidettävä kiinni ja edelleen pyrittävä kehittämään.

## **8. Tavoiteohjelman seuranta ja voimassaoloaika**

Englanninsetterijalostuksen tulokset arvioidaan kokeissa, näyttelyissä ja terveyden osalta esimerkiksi HD-tilastoin. Arviota tehtäessä on muistettava, että koiran kehityksen ympäristötekijöiden vaikutus on huomattava. Näin on erityisesti seisovan lintukoiran metsästyskoulutuksen kohdalla. Kouluttajan taitavuus- tai taitamattomuus- ratkaisee paljon. Taitava kouluttaja voi saada keskinkertaisenkin perintöaineksen omaavasta metsästyskokeissa hyvin menestyvän koiran. Taitamaton kouluttaja sen sijaan voi yhtä hyvin pilata lahjakkaan yksilön. Englanninsetterijalostukselle on eduksi, jos yhä useammat yksilöt esiintyvät metsästyskokeissa. Kokeet eivät ole itsetarkoitus, mutta paras toistaiseksi kehitetty menetelmä arvioida koiran metsästyskelpoisuutta. Englantilaisten kanakoirien koesääntöjen laatijat olivat aikoinaan myös hyvin kaukonäköisiä laatiessaan kenttä- ja tunturikokeisiin parihakujärjestelmän

sekä antaessaan mahdollisuuden arvioida koiria riittävästi kilpailuluokissa. Erityisesti nuorten koirien Kultamalja- ja Derby-kilpailut ovat tärkeitä perinnöllisten ominaisuuksien arvioimistilaisuuksia, koska kouluttajan vaikutus tai kokemus ei useimmiten vielä liiaksi näy koiran työskentelyssä. Varsinkin Kultamaljan tarkoitus on arvioida alle kaksivuotiaitten koirien luontaisia metsästysominaisuuksia. Kasvattajat ovat kiitettävällä tavalla ilmoittaneet kasvattamansa pentueet molempiin ikäkausikilpailuihin. Jalostuksen kannalta tämän aktiivisuuden jatkuminen on välttämätöntä. Englanninsettereiden rakenteen ja ulkomuodon kehittymistä on pelkästään näyttelytilastojen perusteella vaikea arvioida meillä arvostelevien tuomareiden jakaannuttua kannattamaan kahta toisistaan poikkeavaa tyyppiä.

Ulkomuototuomareiden arviot vaihtelevat riippuen myös siitä kuinka hyvin he ovat perillä rodun alkuperäisestä käyttötarkoituksesta ja niistä olosuhteista, joissa englanninsetteri tulee metsästyskoirana toimia. Tämän vuoksi rotujärjestön erikoisnäyttelyt ovat rodun ulkomuodon kehittymisen tärkein arviointitilaisuus. Metsästysominaisuuksia, rakennetta ulkomuotoa ja luonnetta arvioidaan säännöllisesti myös rotujärjestön jalostustoimikunnan järjestämissä jalostustyön seurantatilaisuuksissa.

Nyt laadittu englanninsetterin jalostuksen tavoiteohjelma on voimassa viisi vuotta sen vahvistamisesta lukien. Uuden ohjelman valmistelu on aloitettava hyvissä ajoin ennen määräajan täyttymistä. Uudessa ohjelmassa on arvioitava kuinka hyvin jalostustavoitteet ovat toteutuneet.